

УДК: 140.8:398.2+304.44

НАСЄДКІНА О.О.
аспірант кафедри філософії
Запорізького національного університету
(м. Запоріжжя, Україна)
miss.nasedkina@mail.ru

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДНИХ НАСТАНОВ У КАЗКАХ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАКТИКАХ

Анотація

Стаття представляє аналіз чинників формування світоглядних настанов в казках та їх використання в соціальних практиках сучасного світу. Показується, що при формуванні світоглядних казкових настанов діалектично поєднується загальне та конкретне. Регулятивно-виховна функція настанов, об'єктивуючись законами етики, проявляється в загальному усвідомленні суспільних потреб щодо нормування міжособистісних і соціальних відносин та типізовано-позитивних рисах культурних героїв як прикладів для морального наслідування. Конкретне виявляється в забобонах і віруваннях язичницької доби, притаманних певному народу, впливі релігії, особливостях національного менталітету, вербальних конструкціях мовної картини світу. В сучасному масово медійному, політичному та духовному просторі настанови виступають, з одного боку, як джерело пізнання та, з іншого – як результат соціальної практики людства.

Ключові слова: настанови, соціальні практики, чинники, світогляд, казка, свідомість.

У сучасному глобальному світі, в якому «об'єктивність стала двозначною» [7, с. 111], виникає необхідність повернення до витоків свідомо-відповідального гармонійного буття. Якщо казкова складова в соціальних практиках набуває наукового тлумачення, [6], то генезис казкових настанов, пов'язаний з зародженням казки як метафоричного осмислення світу, практично не висвітлений у філософському ракурсі. **Актуальність** теми обумовлена необхідністю дослідити чинники формування казкових настанов як елементів світогляду в соціально-філософському аспекті та окреслити використання настанов в сучасних соціальних практиках. Виходячи із сказаного, **метою** статті є визначення загальних та конкретних факторів впливу на формування казкових настанов і втілення світоглядних настанов у деяких політичних, мас медійних і духовних соціальних практиках.

Визначимося з термінами. Світогляд, здійснюючи загальне регулювання та ситуативну підтримку, трактується як уявлення про людину та світ, а також включає в себе ціннісно-моральні орієнтири [1, с. 206]. Зазначимо, що світоглядні настанови казки розглядаються нами не тільки в вузькому сенсі як дидактичні повчання чи моралізаторські інструкції (хоча подібні приклади існують), але й як кумулятивний емпіричний досвід предків, який генетично складається на національному ґрунті. Настанови можуть бути названі заповідями попередніх поколінь, уроками людства, своєрідною духовною рацією, яка ввібрала в себе як загальне, так і індивідуальне.

Серед загальних чинників формування казкових настанов як об'єктивної рефлексії на оточуючий світ виокремимо усвідомлення людством необхідності регуляції сімейних і суспільних відносин. В період виникнення майнової нерівності та державотворення виникає нагальна потреба у нормуванні соціальних відносин. Китайські настанови *Допомагаєш іншим – допомагаєш собі / небо не чує того, хто дбає лише про себе / земля віддячує роботящим* втілюють в собі не тільки конфуціанське поняття держави як єдиної родини, але й загальноприйняті світоглядні орієнтири щодо праці на благо суспільства як залого особистого процвітання.

Італійська настаново-попередження *не годиться без труда отримувати все, що забажаси* та словацьке зауваження *хто на печі сидить, тому ні про що говорити* уособлюють самоцінність труда як єдиного можливого існування людини в соціальному середовищі. Нехтування праці – нехтування природи соціальної взаємодії, яка будується на трудових відносинах. На боці працелюбного не лише справедливість, але й казковий випадок, уособлений прихильністю природних стихій та допомогою чарівних речей та явищ.

Казкові настанови регламентують національно забарвлені правила поведінки, вмотивовані прадавніми традиціями, місцевими звичаями та потужним релігійним впливом. Китайські настанови радять *родичам плакати за померлим, молодшим не перечити старшим, не затримуватися в чужому домі надовго, коли приходиш вперше*. Етичні норми усвідомлення власного соціального місця вписані

і в суспільні, і в сімейні відносини. Норвезьке спостереження *які господарі, така і їхня оселя* уособлює менталітет сільських мешканців (зокрема, і українських), для яких естетика житла та побоювання громадського осуду є суттєвими світоглядними атрибутами буття.

Багатівіковий досвід існування інституту шлюбу та сім'ї дозволяє виявити в казках загальнолюдські постулати, які приймають характер аксіом. Сербська настанова *добра дружина є найбільшим багатством* та англійське наставляння *частіше чоловікам радитися з дружинами* є мудрим джерелом безконфліктного існування шлюбних відносин. Казка, визнаючи любов як диво-дар трансцендентних сил, по-максималістськи ставиться до поняття вірності – *вартує гроша вірність, що сидить на цепену*.

Слідуючи казковій логіці, та жіноча або чоловіча вірність є справжньою, яка активно діє в рамках необмеженої свободи або безальтернативно страждає, пам'ятаючи про моральний внутрішній закон. Словенська настанова *родина в зборі – значить, щастя в домі* виводить прямі причинно-наслідкові взаємозв'язки між дружною єдністю родини та загальнолюдським поняттям щастя. Німецька казка з притаманними німецькому народу прагматичною далекоглядністю та актуальністю сімейних цінностей зауважує *для двох ніяке державне питання не страшно*.

Загальний заклик казкових настанов до гармонійного буття об'єктивується доречністю визначити кодекс неписаних правил, норм, які унеможливають або зводять до мінімуму проблемне міжособистісне існування. Європейські світоглядні позиції сходяться, наприклад, з африканськими на думці, що *мовчання – золото* і що *слід тримати язик за зубами та перемовчати лайливі слова*. Грузинська настанова *не казати нічого не подумавши* знаходить аналогічні поради в усіх казках світу. Поспішна балакучість або словесна нестриманість, яка висловлена чи в м'якій формі підсміювання, чи в різкій іронічно-саркастичній манері, підлягає аксіологічному засудженню.

Принципи непорушності людської гідності, важливості об'єктивної самооцінки, вміння володіти собою знаходять втілення у численних настановах всіх казок світу. Золоте правило моралі, відоме з часів античності, є джерелом казкових настанов. З іншого боку, казки вербально та імпліцитно сприяють свідомому зародженню усвідомлення золотого правила у реципієнта. Іспанська настанова *ніколи не слід відвертатися від чужого горя* означає *бути* для іншого, а не для себе. Словацька настанова *шануй людей, не чини людям лиха* – заклик до соціальних взаємовідносин, які ґрунтуються на засадах апріорної ввічливості, відчуженості від індивідуально-суспільного зла.

Знання людської природи – одне з вагомих чинників формування казкових настанов. Японська казка визнає суперечливу нетотожність людської форми і змісту *вдаєш з себе ягнятко, а сама хитра як лисиця*. «Напрочуд суетна, дійсно мінлива, вічно хитка істота – людина...» [4, с. 38]. Однак, поняття зла і добра як етичні категорії – є непохитними в казках з деякими національними коливаннями. Виокремимо стиглі показники добра як моральної норми, що зустрічаються майже в усіх казках – чесність, працелюбність, сміливість, вірність (вірність справі і обов'язку в тому числі), мудрість; у японців значно виражена така національна риса, як вдячність (по відношенню до природи та людей); у шотландців заощадливість – риса національного характеру: чеська народна свідомість цінує добру славу; для валлійців співчуття до природи артикулюється як одна з найважливіших моральних якостей.

Моральна категорія зла загально уособлена казками в людських пороках - ледарстві, заздрості, пихатості, надмірній довірливості, жорстокості та нечемності. Усі казки дають перевагу чемній й працьовитій особистості перед неввічливою, нерозсудливою та ледачою людиною. Японці засуджують крадіжки, тоді як російські казки допускають їх на користь бідного. Суфійські казкові настанови наповнені аскетизмом і явною перевагою морального вдосконалення над матеріальними вигодами і славою.

Слов'янські казки в силу суспільно-історичного розвитку вітають багатство бідного, засуджуючи багатого на перерозподіл статків через зuboжіння і смерть останнього. Золота рівновага матеріальної бідності та багатства в якості розумної міри висвітлена в настановах чеської та білоруської казок *користуйтесь багатством собі на користь і людям на радість / самі не ставайте біднішими та людей не ображайте*. Казкові поради виховують раціонально-етичний погляд на суть опозиції багатство / бідність: золота середина міра пролягає там, де людина усвідомлює власне багатство як частину суспільного. Глибока філософська думка, що радість від розділеного – це розділена радість з боку того, кому дарують і з боку того, хто дарує, зустрічається у прадавніх філософів античного світу та Сходу.

Одвічні риси, що притаманні природі людини, стають центром казкових настанов сучасної літературної казки, яка, продовжуючи традицію, дає приклади настанов, з одного боку, більш індивідуального сучасного спрямування, а з іншого – вбирають в себе відлуння філософських пошуків герменевтики, прагматизму та екзистенціалізму. Шведський пустун Карлсон мудро зауважує *не завжди можна відповісти на питання «так» або «ні»*. Дитина вчиться бачити неоднозначність і не

прямолинійність світу. Англійський Кролик із казки А. Мілна про Вінні-Пуха філософські трактує поняття самоті «я» *бувають різні*. Індивідуальна ідентичність обумовлюється як внутрішніми суб'єктивними, так і зовнішніми об'єктивними факторами; це питання само сприйняття, стереотипного мислення і опору шаблонам.

Англійська вихователька Мері Поппінс як проміжна грань між раціоналізмом і емпіризмом, свідомістю дорослого та наївною довірою дитини в роздумах *коли люди стають старшими, вони перестають розуміти вітер і сонячні проміння / всі ми – в містах і джунглях - зроблені з одної й тої ж речовини* повертає дорослого до потреби осмислення чи переосмислення індивідуального буття. А це значить, дорослій людині сучасного світу слід здійснювати переоцінку світоглядних позицій щодо само ідентифікації, пробуючи досягнути суть гармонійних взаємовідносин з природою і молодшим поколінням.

Намагаючись пізнати істину, втілену в образі недосяжного Синього Птаха, М. Метерлінк проводить дітей крізь світ реального і містичного. Настанови-нагадування *краще мам немає нікого в світі / ми не бачимо далі власних тіней / там, де живуть з відкритими очима, всі дні тижня – недільні / тістечка – шкідливі, вони розслаблюють волю* в прямій та алегоричній формі звучить філософія Сократа і стоїків, піднімаються питання волі у зв'язку з ледачою розкішшю, визнається пріоритет материнської любові над усіма іншими.

Свято буття з *відкритими очима* – свято відповідальної самореалізації та рішучого усвідомлення самоцінності буття. Можна припустити, що поняття щастя в усіх казкових настановах збігається з філософським розумінням щастя - воно описується як переборювання власних негативних демонічних рис, реалізації дій на благо суспільної користі, а також подолання соціальних перешкод за умов дотримання ідеалів добра і справедливості. «Філософська формула щастя передбачає щастя нелегке, ... можливість бути щасливим за будь-яких умов життя...» [2, с. 94]. Казкові настанови вчать витримці в біді, терпінню в нуждах, милосердю в скруті, доброті в безвиході.

Казка як зліпок суспільства з притаманними йому історично побудованими формами суспільних відносин і соціальними ролями вносить історично узагальнені норми стосунків народу з владою. В російському казковому дискурсі *владу не грішно обдурити* при зовнішній формі її шануванні. В західнослов'янських казках влада порівнюється із золотим птахом, в японських – з крихітним ліхтариком. Західноєвропейські казки визнають *неможливість жити без голови* – інститут державницького управління, який базується на юридично-правовій основі карає, наряду з казковими містичними перевтіленнями та загрозою середньовічного спалення, ув'язненням у виправному домі.

Важливість казкових образів-настанов для розуміння національних ознак народного світогляду висловлено в твердженні: «Той, хто не знає Чеширського kota та Білого Лицаря, не знає нічого про Англію» [3, с. 198]. Традиційні казкові образи культурних героїв – українського Івана-Побивана, російського Івана-Царевича, японського Момотаро або англійського Джека - переможця велетнів – трансформуються в уявні авторські літературні образи, які втілюють в себе прикмети сучасності та по-новому трактують сенс морально-етичних настанов. Традиційні настанови, що втілені в образах героїв – бути чесними, сміливими, рішучими та цілеспрямованими – доповнюються, а в деяких випадках переосмислюються завдяки філософії «навпаки».

Іронічною пародією «Аліси в країні див» на сучасний йому суспільний порядок Л. Керролл виступає проти моралі надмірної розсудливості, нудьги шкільних уроків, тривалості беззмислових судових промов, аморфності королівської влади та англійського парламенту. Подорож Алісою безглуздим світом – не лише політичний памфлет або ірреальність сну. Автор нагадує, що світогляд дитинства принципово відмінний від світосприйняття дорослості та ще раз акцентує увагу на важливості дитячих запитань, які в усіх казках світу є символом проникнення в сутність речей. Казка-сон, казка-гра слів, казка-семантичний знак на відміну від чарівних алегоричних казок традиційного порядку – основна характерна риса казок сучасного світу, в яких реалізуються настанови.

У Л. Керролла слова оживають буквально, піднімаючи філософську проблематику відповідності назви із сутністю: дитину називають поросям, і вона стає твариною, яка хрюкає (проблема імені). Багатозначність слів перероджується в нестандартну багато вимірність смислів: *в усьому є своя мораль, треба тільки її знайти* (можливо, навпаки, мораль не треба шукати?). *Одна з найсерйозніших втрат – це втрата голови* (і прямий, і переносний смисл ідіоми підтверджують справедливість настанови-попередження). *Треба завжди тримати себе в руках* (гра слів закликає до іншого кута розумового зору). Логічно-алогічний світ казки про Алісу - запрошення сучасній людині по-новому подивитися на світ і слова, що утворюють власне середовище, по-іншому поставитися до речей та явищ загалом.

Сучасний глобальний світ, в якому для людини «ні в чому не прозирає присутність справжнього буття» [7, с. 56], артикулює власні претензії на оволодіння свідомістю людини. Розглянемо політичну

сферу як одну з соціальних практик, в якій реалізується світоглядний міфологічно-казковий компонент свідомості. Іміджмейкери з піар-компанії надають «образу лідера енергетики століть» [6, с. 198]. Міфотворчість в ЗМІ є потужним та ефективним інструментом маніпулювання суспільною свідомістю. Такі засоби нечесної практики, як використання архетипів, наклеювання ярликів і свідомо підміна понять, націлені на трансформацію картини світу, що відповідає певним політичним силам в конкретних соціально-політичних умовах.

Казкові настанови чи образи використовуються в рекламному дискурсі в якості знаків-символів. Аптека «Айболіт» імпліцитно перенаправляє свідомість покупця з образу місця для нездорових людей, яким необхідно витратити гроші, на образ місця, апріорі доброзичливого і уважного до клієнта. Перукарня «Рапунцель» асоціативно відносить пересічну свідомість до образу дівчини з довгим гарним волоссям із німецької казки. Зоомагазин «Умка» нагадує мультиплікаційний образ чарівного полярного ведмедика, допитливого й непосидючого як всі діти, створюючи образ не магазину, де батькам треба витратити гроші, а, насамперед, місця перебування лагідних пухнастих тварин-іграшок. Реклама лікувального засобу – абсорбенту – реалізується завдяки казковим персонажам – злій чарівниці та Білосніжці, перша з яких пригощає другу отруйними продуктами, однак здоров'я красуні не руйнується.

Казкові настанови використовуються в сучасному кінематографі та театральних постановках, в живопису, музиці, архітектурі, в розпису гончарних виробів, мистецтві вишивки. З одного боку, в соціальних духовних практиках настанови перевіряються на критерій істинності. З іншого боку, практика виступає рушійною силою пізнання митців. Споконвічна боротьба добра і зла, відносини влади та народу, типові образи героїв-визволителів, протиріччя дорослості й дитинства, особистісна ініціація, краса місцевої природи, а також національні мотиви та казкові сюжети з потужним етичним підтекстом знаходять втілення в соціальних духовних практиках.

Звуки, фарби, графічні зображення, танцювальні рухи, драматичні дії, екранні або архітектурні втілення уяви митця підключають потужний емотивний заряд, енергію духу, змушуючи спостерігати, чути, відчувати, уявляти моральні сентенції не в якості надрукованих букв, але в якості символів, які, діючи на органи почуттів, інтерпретуються і оживляються. Фільми, спектаклі, опери, симфонії та балети на мотиви народних казок, а також на сюжети казкових творів Гофмана, Толстого, Пушкіна, Ібсена, Гоголя – реальність сучасного світу, яка призвана закріпити не тільки метафоричність казки та її здатність до широкого тлумачення завдяки власній синкретичності, але й перейнятися етичною стороною казкової творчості.

Картини І. С. Марчука, К. В. Білокур, М. О. Приймаченко, книжкові ілюстрації І. С. Їжакевича, І. Я. Білібіна. В. М. Васнецова випереджають час, адже націлені на усвідомлення багатомірності світу уяви, знаходження характерних атрибутів національного буття. Митці змушують замислитися над казковим різночитанням, дивовижністю існування чарівного в житті та розумінням його крихкості в постіндустріальному суспільстві. Дотримання принципових етичних позицій притаманно майстрам пензля – картини стверджують перемогу добра над злом (в наївній, декоративній, алегоричній або реалістичній формі), добротність, милосердя до природи, гармонійне поєднання людини і всесвіту.

Казкотерапія (не будучи панацеєю від усіх хвороб) – сучасний термін для соціальної профілактики втрати цільного світогляду та смислу життя, а також для лікування нервових, конфліктних, агресивних, неспокійних дітей та дорослих. Емоційне вживання в казку поєднується з раціональним критичним мисленням, ілюстрація казки пацієнтом – з саморефлексією. Навіювання, яким володіє казкове слово, та казкові смисли дозволяють дорослим і дітям повернутись до наївно-довірливого ставлення до світу, знайти своє місце серед інших і здійснити самореалізацію. Казкові настанови, вербально доведені до лаконічної простоти, відкривають пацієнтам широкий діапазон для власних інтерпретацій завдяки напруженому внутрішньому сюжету, актуалізації смислових форм і наданню пацієнту права бути співавтором.

Таким образом, серед чинників казкових настанов нами виокремлюються загальні об'єктивні та конкретні суб'єктивні фактори. До загальноприйнятих відносимо об'єктивні закони етики та естетики, усвідомлення соціальних потреб, знання природи людини. Вплив релігії, народні вірування й заботони, національні реалії (традиції, звички), національний менталітет і особливості словесних оболонок настанов-паремій, в які вкладається багатомірний досвід людської свідомості побутово-світоглядного рівня відносяться нами до конкретно-національних чинників, характерних для певної культури.

Використання настанов у соціальних практиках – політичній, соціальній, духовній – не обмежується приведеним списком. Настанови – не тільки казкова вербальна паремійна конструкція. Функціонально в якості настанови може виступати і образ, і вся казка як розгорнута метафора.

Подальші дослідження в області філософського осмислення чинників казкових настанов можуть здійснюватися на межі наукових дисциплін – логіки та лінгвістики, філософії та соціології, етики та лінгвокультурології. Представляє науковий інтерес сфера казкової складової свідомості в сучасних областях масової культури, а також в економіці, торгівлі, туризмі, стихійних практиках народного лікування. Перспективним також представляється компаративний аналіз світоглядних настанов у специфічних казкових культурах.

Список посилань

1. Брокгауз. Философия : Концепции, мыслители, понятия / [пер. с нем.] – СПб. : Амфора. ТИД Амфора : РХГА, 2010. – 423 с. : ил.
2. Етика : навч. посібник / В. О. Лозовой, М. І. ПАНОВ, О. А. Стасевська та ін. ; за ред. проф. В. О. Лозового. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 224 с.
3. Кэрролл Л. Приключения Алисы в Стране Чудес ; Алиса в Зазеркалье : Сказки / Л. Кэрролл / пер. с англ. Н. Демуровой ; стихи в пер. С. Я. Маршака и др. ; худ. В. Шатунов. – Мн. : Юнацтва, 1990. – 206 с. : ил.
4. Монтень М. Опыты. Избранные главы / М. Монтень / пер. с фр., сост. и вступ. ст. Г. К. Косикова ; прим. Н. Мавлевич. – М. : Правда, 1991. – 656 с.
5. Скринька казок народів світу / Упоряд. Т. Зарембо. – К. : Етнос, 2007. – 400 с. : іл.
6. Цуладзе А. Политическая мифология / А. Цуладзе. – М. : Изд-во Эксмо, 2003. – 384 с. - (Серия «История XXI века»).
7. Ясперс К. Духовная ситуация времени / К. Ясперс / пер. с нем. М. И. Левиной. – М. : АСТ, 2013. – 285, [3] с. – (Новая философия).

References

1. Brokgauz. Philosophy: Conceptions, thinkers, notions / [translated from German]. – SPb. : Amphora. TID Amphora: RHGA, 2010. – 423 p. : ill.
2. Ethics : textbook / V. O. Lozovoy, M. I. Panov, O. A. Stasevska and others ; edit. by prof. V. O. Lozovoy. – K. : Yurinkom Inter, 2004. – 224 p.
3. Carroll L. Alice's Adventures in the Wonderland ; Through the Looking Glass : Tales / L. Carroll / transl. from English by N. Demurova ; verses' transl. by S. Marshak and others ; illustrated by V. Shatunov. – Minsk : Youth, 1990. – 206 p. : ill.
4. Monten M. Experiments. Selected chapters / M. Monten / transl. and introduction by G. K. Kocikov ; comments by N. Mavlevich. – Moscow : Pravda, 1991. – 656 p.
5. The Casket of the World Tales / compiled by T. Zarembo. – K. : Ethnos, 2007. – 400 p. : ill.
6. Tsuladze A. Political Mythology / A. Tsuladze. – Moscow : Publishing house Eksmo, 2003. – 384 p. - (Series "History of the XXI century").
7. Yaspers K. Spiritual Situation of the Time / K. Yaspers / translated from German by M. I. Levina. – Moscow : AST, 2013. – 285, [3] p. – (New philosophy).

НАСЕДКИНА О.О.

аспирант кафедри філософії
Запорозького національного університета
(г. Запорозьє, Україна)
miss.nasedkina@mail.ru

ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКИХ НАСТАВЛЕНИЙ В СКАЗКАХ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ В СОВРЕМЕННЫХ СОЦИАЛЬНЫХ ПРАКТИКАХ

Аннотация

Статья представляет анализ факторов формирования мировоззренческих наставлений в сказках, а также их использование в социальных практиках современного мира. Показывается, что при формировании мировоззренческих сказочных наставлений диалектически взаимодействует общее и конкретное. Регулятивно-воспитательная функция наставлений, объективированная законами этики, проявляется в общепринятом осознании общественных потребностей относительно формирования межличностных и социальных отношений, а также типизировано-позитивных чертах культурных героев как образцов для морального наследования. Конкретное проявляется в суевериях и

верованиях языческого периода, которые присущи определенному народу, воздействию религии, особенностях национального менталитета, вербальных конструкциях языковой картины мира. В современных средствах массовой информации, политическом и духовном пространстве наставления выступают, с одной стороны, как источник познания, с другой – как результат социальной практики человечества.

Ключевые слова: наставления, социальные практики, факторы, мировоззрение, сказка, сознание.

NASEDKINA O.

postgraduate student of the Department of philosophy,
Zaporizhzhya National University
(Zaporizhzhya, Ukraine)
miss.nasedkina@mail.ru

TALES' WORLDVIEW PRECEPTS' FORMING FACTORS AND THEIR USE IN CONTEMPORARY SOCIAL PRACTICES

Summary

The article is the analysis of tales' worldview precepts forming factors and their use in contemporary social practices. The article proves that formation of tales' worldview precepts happens on the basis of a dialectical unity of the general and specific. The precepts' regulatory and educative functions being objectified by the laws of ethics appear in general awareness of the social needs concerning the regulating process of both interpersonal and social relationship. The regulatory and educative functions are revealed through some generally typical positive features of cultural heroes as the examples of moral patterns.

The specific is manifested in some prehistoric superstitions and beliefs which are intrinsic properties of a certain country. The specific also emerges in the things connected with religious influence as well as national mentality's peculiarities. The specific occurs in worldview precepts' verbal constructions designing the linguistic picture of the world. Some cultures pay more attention to social obedience and civil sacrifice (China), others intend to stress wisdom as the source of all human virtues (the Check republic). Some cultures are likely to be agriculture-oriented (Ireland, Ukraine), while others have much in common with marine theme (Scotland, Italy).

Despite having so many differences in the world perception of various nations the general reveals itself in the worldview precepts due to the knowledge of human nature similarity. The vital questions of goodness and evil as ethical and esthetical categories are the same in all the cultures. The worldview precepts appeal for being honest, decent, hard-working, sympathetic, reliable and kind-hearted. All the cultures disapprove greediness, jealousy, laziness as eternal anti values. In the tales' precepts of nowadays all the ethical issues are still actual ones though their form of expression has varied because of some global social changes.

The problem of authority, labor, childhood, money, duty, fear, love, hatred as well as family and social relationships, peace and war, leisure and work are reflected in the modern literary tales. These include philosophy of pragmatism, existentialism and analytical one. Some up-today precepts are constructed in the form of linguistic game containing backwards philosophy and illogical way of so to say absurd manner of thinking.

In the contemporary world of mass media, complicated spheres of politics and spirit worldview precepts are the source of cognitive processes, on the one hand, and the result of human social practice, on the other hand. The precepts are being used in film industry and theatrical activity, decorative art and pop-art, show business and advertisements, cartoons, book illustrations, music, opera and ballet performances, architecture and painting. Gestures, symbols, signs, movements and sounds propose the cognitive associative basement of the tales' precepts' essence revealing due to the powerful emotional impact on the human conscience given by the social practices mentioned above.

Worldview precepts are able to educate, teach, train will and determination, raise inner energy, activate psychological resources, bring children up mildly showing examples of courage, devotion, love and deep concern. Tales' precepts revive people's identities; help people realize their own life senses and allow them to get away of some obsessive ideas letting people's conscience trust the world again. Therapeutic tales' effect is worth analyzing because precepts accumulate the human spiritual experience of a long lasting period. So, precepts can comfort, reconcile with the world surrounding, remind of eternal moral values, cheer you up or inspire.

Worldview precepts can be interpreted as moral lessons of humanity being formed during the whole history of its existence. Having been created in the metaphorical manner precepts have absorbed social and

civil dreams and needs, political struggle, spiritual searches, individual joy and sorrow of previous generations. Superstitions and prejudices, religious traditions and ethnic cultural peculiarities affect the precepts on the local level.

Generally speaking, worldview precepts' formation is the result of centuries-old empiric perception and further philosophical conceptualization process aimed at some general human, social and spiritual laws' discovery. Specific attributes complete the general picture of the world adding some variety and perfection to the philosophical world perceiving.

Keywords: precepts, social practices, factors, worldview, fairy tale, conscience.